

Sammanfattning

Alkoholkonsumtionen i Sverige påbörjade en nedåtgående trend från 2004, samma år som alkoholvanefrågor började ställas i Monitormätningarna. Resultaten i denna rapport visar att minskningen beror på en nedgång för män, medan kvinnornas konsumtion varit förhållandevis oförändrad. Trots detta drack män fortfarande nästan dubbelt så stora volymer som kvinnor år 2023 (90 procent mer). Mäns konsumtion består främst av öl (53 procent av konsumtionen) medan vin dominerar för kvinnorna (63 procent).

Över tid har konsumtionen i olika åldersgrupper blivit mer lika. Det beror dels på att den sjunkit i gruppen som dricker mest (17–29-åringar), dels på att den ökat i den åldersgrupp som traditionellt dricker minst (65–84-åringar). För 20 år sedan drack den yngsta gruppen mer än dubbelt så mycket som den äldsta. År 2023 var deras volym endast 19 procent högre.

Såväl köns- som åldersskillnader har alltså minskat över tid. Utöver detta finns även geografiska utjämnningstendenser. Det beror främst på att konsumtionsvolymen sjunkit i de län respektive kommungrupper där den varit högst. Samtidigt tenderar alkoholkonsumtionen alltså att vara störst i storstadsområden.

I årets rapport har en specialanalys av nikotinanvändning i förhållande till alkoholvanorna inkluderats. Till att börja med kan det konstateras att nikotinanvändning, för båda könen, är närapå dubbelt så vanlig bland de som dricker alkohol jämfört med de som inte gör det. Om cigaretter, e-cigaretter (vejps), snus (totalt) respektive vitt snus analyseras separat så framgår det att användningen av samtliga nikotinprodukter är vanligare hos alkoholkonsumenterna. Detta gällde i synnerhet vitt snus (2,4 gånger så vanligt).

Alkoholkonsumenterna delades in i tio lika stora grupper med avseende på konsumtionsstorleken. Det framkom då att andelen som använder nikotinprodukter ökar mer eller mindre successivt med stigande alkoholkonsumtion. För snusning (inkl. vitt snus) var ökningen tämligen linjär, men för rökning (även vejps) blir detta vanligare först i de högre konsumtionsgrupperna. De nya nikotinprodukterna följde alltså samma mönster som de traditionella tobaksprodukterna. Eftersom snusning är vanligare än rökning blir helhetsbilden att nikotinanvändningen ökar relativt linjärt med alkoholkonsumtions storlek.

I tiondelen med högst alkoholkonsumtion använde närmare hälften (44 procent) nikotin dagligen. Relaterat till samtliga respondenter utgör det 4,5 procent, eller motsvarande 370 000 personer i det aktuella åldersintervallet (17–84 år). Daglig cigaretrökning kombinerat med att tillhöra den tiondel som dricker mest torde utgöra den mest riskabla alkohol- och nikotinkombinationen. Ett sådant konsumtionsmönster uppgavs av 0,9 procent av respondenterna.